

**Тематичен план за разпределение на учебния материал по
ЧОВЕКЪТ И ОБЩЕСТВОТО за 4-ти клас**

№	Дата	Тема на урока	Цели на урока	Понятия	Бележки
1.		Какво зная по Човекът и обществото от 3 клас	Преговор на наученото в трети клас. Проверка и оценка на знанията.		
2.		България – европейска и балканска страна	Да се разширят знанията за Европа, да се усвоят умения за работа с карта на Европа, да се формира умение за описване на разположението на страната ни в Европа и на нейните граници по алгоритъм.	континент, Балкански полуостров, балкански страни, проход, Средиземноморие	
3.		Дунавската равнина – най-обширната равнинна област	Да се усвоят знания за разположението на Дунавската равнина и за описването на нейните граници, за природата, за използването на природните ѝ богатства, за отрицателните последици от човешката дейност и възможностите за съхраняване на естествената природа в защитени територии, за най-големите градове. Да се формират умения за описване и работа с карта.	хълм, плато, приток, полезни изкопаеми, резерват	
4.		Старопланинската област – вериги от ниски и високопланини	Да се конкретизират и разширят знанията за планините. Да се усвоят знания за разположението на Старопланинската област и за описването на нейните граници, за природата, за използването на природните ѝ богатства, за отрицателните последици от човешката дейност и възможностите за съхраняване на естествената природа в защитени територии, за най-големите градове. Да се развият умения за съставяне на речник.	планина, било, склон, подножие, рид, речна долина, природен парк	
5.		Описвам и сравнявам природните области	Да се развият уменията за четене на природна карта, карти на растителност и животински свят; за описване на природните области и селища. Да се формира умение за сравняване на природни области. Да се развива умение за четене на карти на трудовите дейности и на защитените територии, за използване на художествени текстове и снимки като източник на информация, за работа с контурна карта.	затвърдяване на изучените до момента понятия	
6.		Преходната област – мозайка от планински и равнинни земи	Да се усвоят знания за разположението на Преходната област и за описването на нейните граници, за природата, за използването на природните богатства, за отрицателните последици от човешката дейност и възможностите за съхраняване на естествената природа в защитени територии, за най-големите градове.	защитени територии	

7.	Рило – Родопската област – най-високите планини и най-топлите полета	Да се усвоят знания за разположението на Рило-Родопската област и за описването на нейните граници, за природата, за използването на природните богатства, за отрицателните последици от човешката дейност и възможностите за съхраняване на естествената природа в защитени територии, за най-големите градове. Да се развива умение за кратко описание на селище. Да се затвърди уменията за работа с карта.	ледник	
8.	Черноморското крайбрежие – морската врата на България	Да се усвоят знания за особеното в разположението на Черноморското крайбрежие, за уникалната му природа и природни богатства, за тяхното използване и опазване, за защитените територии, за най-големите градове. Да се затвърдят уменията за работа с карта, за откриване на замърсените територии и определяне на замърсителите.	плаж, залив, остров, нос, лонгозна гора	
9.	Какво научих за природните области	Да се усъв. уменията за работа с карта и използването ѝ като източник на знания. Да се актуализират знанията за същността на обобщаването. Да се направи понятийно обобщение. Да се затв. последователността, в която се описват природните области и да се усвоят обобщени знания за тях. Да се развива уменията за тематично обобщаване.	затвърдяване на изучените до момента понятия	
10	Наследството на древните цивилизации	Актуализиране и обогатяване на знанията за траките; обобщаване европейската значимост на тракийската цивилизация и разбиране на тракийското наследство като национално и европейско богатство. Разкриване на основни характеристики на елинската и римската цивилизация. Очертаване пространствата и взаимодействието между древните цивилизации. Формиране на умения за четене на карта и хронология и работа с изображение.	цивилизация, хилядолетие, елини, римляни, империя	
11	Езическа България и средновековна Европа (VII – средата на IX век)	Разкриване мястото и ролята на Византия като наследник на елинско-римските постижения и първата християнска държава в средновековна Европа. Изясняване заселването на славяни и българи на Балканския полуостров (VI – VII век). Обобщаване значението на Българското ханство на Долния Дунав като една от първите трайни държавни формации на континента в съперничество с могъщия съсед.	император, поданици, летопис, аристокрация, реформа	
12	Християнска България – родина на славянската книжовност	Осмисляне на покръстването като исторически акт за приобщаване на България към средновековната европейска християнска цивилизация. Разкриване дълготрайните измерения на държавническата дейност на княз Борис Първи – Михаил за политическата и духовната самостоятелност на България. Осъзнаване значимостта на славянската писменост като културно богатство и част от културното многообразие на съвременна Европа. Пробуждане на патриотична гордост от ролята на България като първата европейска държава, създала условия за развитие на славянската книжовност и превърнала се в духовен център на славянството. Формиране на умения за работа с карта, исторически извор и изображение.	патриарх, папа, архиепископ, славянска писменост, мисионер, кирилица	
13	България и Византия в мир и война (X – XI век)	Да се охарактеризира „Златният век“ на старобългар. книжнина при цар Симеон (893-927) като оригинално българ. културно достижение, създадено на основата на източното (византийското) християнство, славянската (старобългарската) писменост и с държавническата воля на владетеля. Да се разкрие и осмисли динамиката в българо - византийските отношения през целия период (X – началото на XI век. Да се очертае формирането на новата византийско - славянска културна общност през X – XI век върху основата на православието и византийската цивилизация, чрез осмисляне ролята на старобългар. книжнина в нея като „култура - посредник“ между Византия и другите славянски християнски народи.	книжовна школа, ромей, православие	

14	България между Изтока и Запада (края на XII – средата на XIII век)	Да се разкрие държавническата дейност на владетелите от Асеновата династия за възстановяването и укрепването на Българското царство. Да се разясни дипломатическата активност на цар Калоян за балансиране между политическите сили на запад (Папството и Латинската империя) и на изток (Византия) с цел утвърждаване на царството като фактор в международните отношения. Да се очертае политическото могъщество на България при цар Иван Асен Втори и ролята ѝ на духовен център на православието във време, когато Византия не съществува като държава. Да се усъвършенства умението за четене на писмен исторически извор, на изображение и карта.	кръстоносни походи, рицари, династичен брак, мощи, Света гора	
15	България в православния Изток средата на XII – XIV век)	Осмисляне миналото на България в неговата динамика. Разкриване съдържанието на явлението „втори златен век“ на книжнината и културата при цар Иван Александър. Изясняване на духовните и културните взаимодействия в православния Изток през XIV – XV век и водещата роля на Византия и България в тях. Обясняване на причините за общата политическа съдба на европейския югоизток в края на XIV – XV век. Работа с изображения, писмен извор и карта.	криза, татари, Западноевропейски ренесанс	
16	Българите в Османската империя (XV – XVII век)	Да се въведат общи познания за Османската империя. Да се разбере и осмисли драстичната промяна за българите след унищожаването на държавата с нейния владетел и аристокрацията и самостоятелна църковна организация. Да се изяснят механизмите за съхраняването на българите като етническа общност под чужда власт с нейния език, религия и културна традиция. Да се осмисли ролята на манастирите като институция, поддържаща високата култура на българското средновековие и като интегриращ фактор за общността.	Аллах, спахии, поколение, етническа общност, килийно училище	
17	Българите и техните съседи	Да се разкрият знания за другите етнически и религиозни общности, с които съжителстват и общуват българите. Да се проследят хронологични фрагменти от тяхната история. Да се изтъкне родолюбивата и културна роля на българите католици, които поддържат връзката със Западна Европа. Да бъде разбрана и осмислена ролята на религията за културното своеобразие. Да се изведат пространствата и формите на общуване между различните общности през XV – XVII век като основа за културното многообразие на България и Балканите в наши дни.	рая, католици, дюкян	
18	Модерна Европа и Българското възраждане	Да се представи най-общо новото време като период на големи промени, открития и нововъведения в развитието на западноевропейската цивилизация. Да се осмисли и разбере Бълг. възраждане като преходен период между Средновековието и новото време, като трансформация от традиционно към модерно общество и приобщаване към постиженията на западната цивилизация. Да се очертаят промените в началния етап на Възраждането в стопански и духовен аспект. Да се разкрият етапите и постиженията в развитието на движението за бълг. светска просвета до средата на XIX век като ярка изява на духовното възраждане на бълг. общество.	Ренесанс, Европейско просвещение, Бълг. възраждане, елино-бълг. училище, взаимно и класно училище	
19	Духовно и културно укрепване на българската общност през XIX век	Да се усвоят по-системни знания за самостоятелна църква през Възраждането като мирна борба за духовна независимост. Да се разкрият постиженията в областта на образованието и културата като изяви на модернизацията на съзряващата българска общност. Да бъдат разбрани и осмислени движенията за българска църква и светска просвета и култура за формиране на българско национално съзнание.	владика, автономия, Българска екзархия, модернизация, бълг. съзнание	
20	Описвам новости в живота на възр. българи	Да се приучат да извличат сами факти и данни за обновлението на всекидневния живот на българите в големите градове през втората половина на XIX век (до 1878г.). да се направят изводи и заключения за елементите и степента на европеизация на образованието, културния живот, облеклото, забавленията, за новите професии и социални групи в българското общество.	затвърдяване на изучените понятия	

21	Движение за българска държава	Да се представи и разбере борбата за политическо освобождение и извоюване на собствена национална държава на българите през XIX век като върхова изява на цялостния възрожденски процес. Да се открие бълг. освободително движение като част от процеса на създаване на национални държави на Балканите и да се маркира неговата взаимовръзка с борбите на съседите – гърци и сърби. Да се разберат разликите между мирните и въоръжените форми за освобождение. Да се очертаят ролята и значението на бележитите бълг. националреволюционери в развитието на осв. движение до 1873 г.	емигранти, велики сили, революция, програма	
22	Европа и Освобождението на България	Да се представи финалният етап от движението на българите за създаване на национална държава в контекста на голямата европейска политика. Да се акцентира върху героизма и саможертвата на въстаниците и мирните жители през бунтовния април 1876 г., намерили широк отзвук в Европа и света. Да се разкрие и осмисли съпричастността на европейската демократична общественост към страданията на българите, станали жертва на насилия при потушаване на въстанието. Да се разширят и надградят знанията за дипломатическата активност на великите сили и военната намеса на Русия за решаване на „българския въпрос“ през 1877-1878 г. да се акцентира върху участието на българите в Освободителната война.	башибозук, конгрес	
23	Какво научих за бълг. средновековие и Възраждане	Да се обобщят, систематизират и допълнят знанията на учениците.	затвърдяване на изучените понятия	
24	Княжество България в модерна Европа	Да се изяснят началните стъпки в изграждането на свободна Б-я в края на XIX век като демократична европейска държава. Да се въведат елементарни познания за държавните институции и принципите на тяхното функциониране, да се детайлизират основните права и свободи на гражданите, първите държавници и организации. Да се осмисли Съединението (1885г.) като продължение на осв. дело, извършено със собствени сили, и неговото значение за възходящото развитие на страната до края на века.	закон, монархия, гражданин, политическа партия, демокрация	
25	Царство България до средата на XX век	Да се представи и разбере цялостно развитието на България през първата половина на XX век.	затв. на изучените понятия	
26	Комунистическото управление – втората половина на XX век	Да се представи и осмисли цялостно драматичният период на комунизма в България според изискванията на учебната програма като време на грубо потъпкване на демократичните права и свободи на българските граждани от управляващата партия.	комунистическа партия, лагер, Съветски съюз	
27	Република България по пътя на демокрацията	Да се очертаят промените в обществото и държавата през мирния преход към демокрация след 1989 г. да се въведат нови знания за основните органи на държавната и местната власт на Република България според конституцията от 12 юли 1991 г. да се очертаят ролята и мястото на Република България в съвременното демократично пространство.	гражданско сдружение, кмет, Организация на обединените нации	
28	Българското общество – единство в многообразието	Да се разберат и осмислят демократичните ценности като условие и гаранция за гражданско единство на мултикултурното българско общество днес. Да се развива емпатия към различията между хората на базата на приемане и положително оценяване на културното наследство на различните етнически общности като общо наследство на нашата родина. Да се представи културният живот на демократична България чрез отварянето на българската култура към света;	равнопоставеност, толерантност, културно наследство, гражданско	

			пълноценно участие на всички български граждани в културното съзидание на основата на равнопоставеност и взаимно уважение между всички общности.	единство	
29		Връзки на България с Европа и света	Да се усвоят знания за видовете връзки, които страните поддържат, за причините, които ги пораждат; за вноса и износа и за страните, с които България търгува най-много; за ролята на нейното кръстопътно разположение за изграждане на някои съвместни с други страни обекти; за хората, създаващи положителен облик на нашата родина по света. Да се развива умението за извличане на информация от допълнителен текст и таблици.	електропреносна мрежа, стока, финансиране, ферибот	
30		Туризмът – възможност за общуване между народите	Да се усвоят знания за същността на туризма като дейност, за условията за туризъм, за най-масовите туристически направления, за значението на туризма. Да се затвърдят уменията за извличане на информация от снимки, таблици и допълнителен текст, за проучвателна работа.	затвърдяване на изучените понятия	
31		Европейският съюз и България	Да се усвоят първоначални знания за етапите, целите и принципите, върху които се изгражда обединена Европа след Втората световна война. Да се изясни какво представлява Европейският съюз. Да се представи процесът на евроатлантическа интеграция на Република България след демократичната промяна като водеща цел на българските правителства. Да се осмислят бъдещето и перспективата за личностна реализация на младите хора като граждани на Европейския съюз.	Европейска икономическа общност, Европейски съюз, НАТО	
32		Какво научих за България в ново и най-ново време	Обобщаване и систематизиране на знанията за България в ново и най-ново време	затв. на изучените понятия	